

Παρατηρώ τις εικόνες του Σχολικού Βιβλίου και μελετώ τις πηγές

1. Γυναίκες σε θρησκευτική πομπή την εποχή του Ιουστινιανού (ψηφιδωτή τοιχογραφία, Άγιος Απολλινάριος, Ραβέννα).

Το παραπάνω ψηφιδωτό αναπαριστά τέσσερις γυναίκες σε θρησκευτική πομπή. Η γυναίκα στο Βυζάντιο παρά το ότι είχε περιορισμένα δικαιώματα στο πλαίσιο της οικογένειας, συναντάμε πλήθος γυναικείων μορφών σε διάφορα έργα τέχνης όπως σε ψηφιδωτά και εικόνες.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. Μητέρα μαθαίνει ανάγνωση και γραφή στην κόρη της.

Τα νεαρά κορίτσια στο Βυζάντιο δεν πήγαιναν στο σχολείο. Έμεναν κοντά στη μητέρα τους και βοηθούσαν στις εργασίες του σπιτιού. Πλάι στη μητέρα τους ασκούσαν στη μαγειρική και στη φροντίδα των μικρότερων αδελφών τους. Επίσης, ήταν πολύ σημαντικό να μάθουν να υφαίνουν, να κεντούν και να πλέκουν. Οι μητέρες που ήξεραν γράμματα, μάθαιναν στις κόρες τους ανάγνωση, γραφή, τραγούδια του λαού και ψαλμούς της εκκλησίας, όπως παρατηρούμε και στην παραπάνω εικόνα.

3. Οι γυναίκες στο Βυζάντιο διακρίνονταν στο εμπόριο των υφασμάτων.

Παρά τα εμπόδια των νόμων και των παραδόσεων, πολλές γυναίκες σταδιοδρόμησαν σε ποικίλα επαγγέλματα. Διακρίνονταν κυρίως στο εμπόριο υφασμάτων. Άλλωστε από πολύ μικρές ασκούσαν στο να κεντούν, να πλέκουν και να υφαίνουν.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. Ο χριστιανισμός

απελευθέρωσε τη γυναίκα.

«Στο κήρυγμα του Ναζωραίου η γυναίκα βλέπει το λυτρωμό της. Η νέα θρησκεία επηρέασε όλη τη βυζαντινή νομοθεσία. Βαθύτερα όμως ρίζωσε στο οικογενειακό δίκαιο. Με αυτό δίνει το χέρι στη γυναίκα και προσπαθεί να την ανεβάσει ψηλότερα από εκεί που την έβαλε το ελληνικό και το ρωμαϊκό δίκαιο. Αντιστέκεται, όσο της είναι βολετό, στις ασιατικές επιρροές και συνήθειες, που όσο πήγαιναν και έσφιγγαν πιότερο τη βυζαντινή κοινωνία».

Ρόζα Ιμβριώτη,

Η γυναίκα στο Βυζάντιο

Στην πρώτη βυζαντινή περίοδο η νομοθεσία για τη γυναίκα παρέμεινε ίδια με τη ρωμαϊκή και συμπληρώθηκε με τις συνήθειες που βρήκε στην ανατολική αυτοκρατορία, μετά τη μεταφορά της πρωτεύουσας στο Βυζάντιο. Η γυναίκα ήταν κατώτερη από τον άνδρα και δεν είχαν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες ελευθερίες. Όπως πληροφορούμαστε από το μάθημα και την παραπάνω πηγή η θέση της γυναίκας βελτιώθηκε χάρη στον χριστιανισμό. Η νομοθεσία του Ιουστινιανού επηρεασμένη από τον χριστιανικό λόγο και την επιμονή της αυτοκράτειρας Θεοδώρας, έδωσε αρκετά δικαιώματα στη γυναίκα μέσα στην οικογένεια και βελτίωσε σημαντικά τη θέση της στη βυζαντινή κοινωνία.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

5. Οι γυναίκες στη βυζαντινή τέχνη

Την εικόνα και τη δράση των βυζαντινών γυναικών βρίσκουμε αποτυπωμένη σε πολλά έργα όλων των μορφών της βυζαντινής τέχνης (υφαντά, κεντήματα, μικρογραφίες, ελεφάντινα κομψοτεχνήματα). Η Παναγία, σε διάφορες σκηνές του βίου της, είναι το κεντρικό πρόσωπο της βυζαντινής αγιογραφίας. Στις Άγιες γυναίκες είναι αφιερωμένοι πολλοί ναοί της Πόλης και της χώρας και σκηνές της ζωής και της δράσης τους ζωντανεύουν πολλές τοιχογραφίες των ναών. Κορυφαία έκφραση της κοινωνικής τους παρουσίας όμως αποτελούν τα γεμάτα ζωή ψηφιδωτά της πομπής των γυναικών (εικόνα 1) και της ακολουθίας της αυτοκράτειρας Θεοδώρας, στη Ραβέννα (δες κεφάλαιο 13).

Οι γυναίκες στο Βυζάντιο είχαν ιδιαίτερο ταλέντο στα καλλιτεχνικά δημιουργήματα, καθώς δημιουργούσαν εντυπωσιακά υφαντά, κεντήματα, μικρογραφίες και ελεφάντινα κομψοτεχνήματα. Ανάλογα βέβαια με τη δράση τους και η γυναικεία εικόνα ήταν έντονη στο Βυζάντιο, καθώς είχαν ξεχωριστή θέση στην αγιογραφία και τα ψηφιδωτά. Όπως, άλλωστε, πληροφορούμαστε και από το μάθημα πολλές γυναίκες στο Βυζάντιο διακρίθηκαν ως αυτοκράτειρες ή για την προσφορά τους στην ιστορία και την υμνογραφία, όπως η Άννα η Κομνηνή και η Κασσιανή αντίστοιχα.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

6. Το γυναικείο πανηγύρι της Αγίας Αγάθης

«Κάθε χρόνο, στη γιορτή της Αγίας Αγάθης, γινόταν στην Κωνσταντινούπολη πανηγύρι που οργάνωναν οι γυναίκες υφάντριες και πλέκτριες της Πόλης. Ήταν αφιερωμένο σε όλες τις γυναίκες και στην Αγία, που τη θεωρούσαν προστάτισσά τους. Μαζί με τις θρησκευτικές και γιορταστικές εκδηλώσεις οι γυναίκες έκαναν εκεί αναπαράσταση της τέχνης τους και πουλούσαν τα προϊόντα τους, σε καλές τιμές. Γι αυτό πολλές γυναίκες της Πόλης περίμεναν το δικό τους πανηγύρι για τα ψώνια τους».

Μιχαήλ Ψελλός, Χρονογραφία

Σύμφωνα με το παράθεμα, η Αγία Αγάθη ήταν η προστάτισσα των γυναικών στο Βυζάντιο. Γι' αυτό οι ίδιες οργάνωναν πανηγύρι προς τιμήν της, στο οποίο μπορούσαν να πουλήσουν τα υφαντά και τα πλεκτά τους ή να αγοράσουν από άλλες Βυζαντινές υφάντριες.

Η Αγία Αγάθη, έζησε κατά τον 3ο αιώνα. Διακρινόταν για τη φυσική της ομορφιά αλλά και για το ήθος, τις αρετές και τη μεγάλη της πίστη. Σε ηλικία δεκαπέντε ετών, μένει ορφανή και μοναδική κληρονόμος της μεγάλης περιουσίας των γονέων της και εκείνη τη διέθεσε σε φιλανθρωπικούς σκοπούς βοηθώντας όλους όσους είχαν ανάγκη. Ο έπαρχος Κουϊντιανός προσπάθησε χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα, να την πείσει να τον παντρευτεί. Η Αγία όμως δεν δέχτηκε και υπέμεινε πολλά βασανιστήρια, καθώς δεν θέλησε να απαρνηθεί την πίστη της και την απόφασή της να αφιερωθεί στον Θεό.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

7. Η εμφάνιση των βυζαντινών γυναικών

Οι βυζαντινές περιποιούνταν τον εαυτό τους και πρόσεχαν ιδιαίτερα την εμφάνισή τους. Φορούσαν μακριά πολύχρωμα μεταξωτά φορέματα, ζωσμένα με χάρη στη μέση, με ζώνη απλή ή χρυσοκέντητη. Οι νεότερες άφηναν τα μαλλιά τους μακριά «να πέφτουν στους ώμους και να σκιρτούν στον άνεμο». Οι μεγαλύτερες τα έπλεκαν και τα συγκρατούσαν με ελεφάντινα χτένια και χρυσές ή ασημένιες στέκες. Οι πιο πολλές στολίζονταν με χρυσά και αργυρά κοσμήματα κι έβαφαν τα φρύδια και τα μαλλιά τους με φυσικά χρώματα, που έφτιαχναν μόνες τους. Και όλες σχεδόν χρησιμοποιούσαν αρώματα που παρασκεύαζαν από βότανα και άνθη.

Κουκουλέ Φ., Βυζαντινών βίος και πολιτισμός

Οι Βυζαντινές σύμφωνα με το παράθεμα φρόντιζαν ιδιαίτερα την εμφάνισή τους. Φορούσαν εντυπωσιακά φορέματα από μετάξι, ακριβά κοσμήματα και φρόντιζαν να είναι περιποιημένα τα μαλλιά τους. Ακόμη, χρησιμοποιούσαν αρώματα που παρασκεύαζαν οι ίδιες. Επομένως, συμπεραίνουμε πως ο καλλωπισμός των γυναικών είναι μια πολύ παλιά συνήθεια, η οποία φυσικά συνεχίζεται ως σήμερα.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!